

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 5 frt — kr
Félévre 2 — 50 —
Negyedévre . . . 1 — 25 —
Községeknek, körjegyzőknek és
néptanítóknak:
Egész évre 4 frt, félévre 2 frt

Egyen szám 10 kr.

Kapható a kiadóhivatalban, Va-
lentin K. fia, Weidinger N., Péz-
sányay J., Böhm Mauó, Engel
Lajos kereskedésben és a fő-
dohánytözsében.

PÉCS

POLITIKAI VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetéseket

elfogad a kiadóhivatal Király-
utca 14-ik szám, hol mindenkor
a legutányosabb árak szabotnak.
Minden bekiatott hirdetés után
30 kr. bélyegdíj fizetendő

Nyilttérben 1 sor 10 kr.

Kéziratok

a szerkesztőségbe, (Király-utca
14. sz.) küldendők

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Király-utca 14-ik szám.

Kéziratok nem adatk vissza.

Pécsi kiállítás.

Pécs szab. kir. városa a munka ünnepét üli.

Ma nyílik meg kiállítás: annyi ál-
dozat, önfeláldozó iparkodás és szorga-
lom gyümölese, mely egyaránt dicsősé-
get áraszt úgy a gazdára, kinek kertjé-
ben termett, mint a kertészekre, kiknek
fáradtságos munkájával a nemes mag jó
földbe hullott, kihajtott és izletes gyü-
mölcsöt érlelt.

Szerényen, szük korlátok között in-
dult meg a mozgalom a pécsi általános
mű-, ipar-, termény- és állatkiállítás ér-
dekében; de oly nagy pártolás mutakozott
íránta, a bejelentések oly nagy számmal
tették — és pedig az ország minden
részéből — hogy a tervezett szük ke-
reken tágitani kellett és így történt,
hogy a helyi kiállításból országos jellegű
lön, hogy a 3 szomszédos vármegye: So-
mogy, Tolna, Baranya ipari és nyester-
terményei az ország minden részéből.
Sőt még a külföldről is szaporodtak,
kiállításunkat gazdagrá, jelentékeny-
nyé és tanulságossá téve egy-
szersmind: méltóvá Pécs városához,
méltó azon helyhez, melyet Pécs városa
a hazai városok között elfoglal, méltóvá
a Dunántúl termelőihez, kiket a kiállít-
ásból az országrész megillet, méltóvá
azon reményekhez, melyek országszerte
a pécsi kiállításához fűződtek.

Szerényen foglal helyet a pécsi ki-
állítás kicsiny területén De e szerény-

ség nem kisszerű félnékre vall; az
önbeszéret folyamánya az! A lepel le-
gok hullani és látni fogjuk, hogy a se-
rény külső duzzadó erőt, nagyratörő
képességeket, elszánt akaratot rejt maga
alatt; duzzadó erőt, mely kész és képes
is megküzdeni minden újába gördülő
nehézséggel; nagyratörő képességeket,
melyek helyes irányba tereltetve mes-
terműveket alkotnak; elszánt akaratot,
mely célja elérésére nem kimél semmi
áldozatot, semmi fáradságot és mely
csak a kedvező alkalomra vár, hogy azt
megragadva, kitűzött célját megvalósítsa.

Mert e kiállításon, valamint minden
eddig rendezett kiállításunkon, vörös fo-
nalként félreismerhetetlenül vonul végig
a cél, a rendezők részéről: fölittetni
termelési állapotainkat, a kiállító rész-
éről: bemutatni képességeket és e két
törökvés, mint egyazon hazafias érzés iker
hajtásai, egyetlen közös óhajításba olvad-
nak harmonikus össze: Vajha azok,
kik e kiállítást megszervezik, megérte-
nek a rendezők és kiállító legnemesebb
intentióit, levonnák azokból a szükségs-
zerű következtetést és azon meggyőző-
désre jutva, hogy minden krajcár, me-
lyet külföldi ipareikkért kiadunk, midőn
azt hazai forrásból is megszerezhetjük,
vétek legfőbb állami érdekeink ellen, —
mert a modern állam éltető eleme az
ipar és kereskedés — Pécsről mint az
önálló magyar ipar harcossai távoznának,
kik e nagy és Magyarországára néve

egyedül üdvözhozó célért nemcsak lelke-
sedni, irni és szónokolni tudnak, de
tenni is akarnak és a zászló diadalra
juttatására nemcsak maguk áldoznak,
hanem készek és irányban befolyásukat
minden időben és mindenki
ellen érvényesíteni, hogy végre vala-
hára megszűnjék azon szegényteljes álla-
pot, melyben, jóllehet önenlekezési
jogunk teljes, több mint két évtized
óta idegen ipart gazdagitunk, a ma-
gunkét pedig senyvedni és a rajta elköve-
tett bánalmakat megtorlatlanul hagyjuk.

De félre a keserűséggel. Egy jobb
és észszerűbb jövő hajnala derengeni
kezd és e hajnalpírt úgy növeli a lel-
kesedés tüze, mely a pécsi kiállítást
létrehozta. Pécs sz. kir. város a munka
ünnepét üli és jól esik látunk, hogy ez
ünnepek vannak részesei: a honfitársak
ezrei, kik kiállításunkat az ország min-
den részéből fölkeresik és kiket és vá-
rosunk vendégzerterő falai között a leg-
melegebben üdvözlünk! Az ő részvételük
bizalommal tölt el bennünket; bizalom-
mal városunk jövője iránt, melynek nagy
hivatása tagadatatlan s mely e részvé-
telből nagy feladatainak teljesítésére erőt
fog meríteni és bizalommal az iránt,
hogy azon szép remények, melyek a
pécsi általános mű-, ipar-, termény- és
állatkiállításához fűződnek, valósnul fog-
nak.

Adja Isten!

FEILER MIHÁLY.

A „PÉCS” TÁRCAJA.

A pécsi székesegyház belseje.

(Építés tekintetében.)

— A PÉCS eredeti tarczaja —

Kia Parthenon kőpére egy pillantást vet, az
erő, biztonság fenéségs nyugalom és a részben
harmonikus összeolvadásának olyan megragadó
benyomással telik el, mint soha semmi más
épület szemlélésénél. Belseje azonban egy szük
cella, melyben a szobor áll. Az antik ptomlom
egész műépítési bátása külsején van, mert ez
egy kívánta az alap gondolat, melynek a templom
megtestesülése. Itt a községnek a templomban
semmi helye. Az épület külsején azonban, mely
körül a nép csoportosul, ezrek tekintete csüg,
és pedig olyan nép ezreinek tekintete, a mely a
legfejlettebb műérzékkel dicsekedhetett minden
más nép között.

A keresténység teljesen elfordult a külvil-
lágól. Tekintete, elméje, egész lelke, minden
érzése a bűntől való megváltás tikkára, ennek
külső képe, vagy cselekményben való ábrázolására
özpontosult. A megváltó emikére tartott szere-
tet lakoma (eucharistia) lett az istentiszteletnek
központja és legfőbb akta; ebben nem csak a
papság, hanem az egész község, és ez is nem
csak távolról a papság kirezését közbenjárásá-

*) Mutatvány szerzőnek „A pécsi restaurált szé-
kesegyház külseje. Het táblával” ez dolgozata folyta-
tásából. (A dolgozat ára 1 frt. Kapható Pécsen a szer-
zőnél s a könyvkereskedésben.)

val, hanem minden hívő személyesen, egyteme-
sen vett részt; a mi az egész községnek egy
fedél alatt a szeretet asztalán való megjelenését
tette szükségessé. Így váltotta fel a görög ptomlom
celláját a keresztény egyház nagy csarnoka, mely-
nél a művészet nem különje pompájuk, hanem
belsejébe költözött. Ezért az ő-keresztény és kora
román basilika külsején a nagy terjedelmű lapos
fal felületet kezdetben alig is élénkíti valami
egyéb, mint a falkör ivő ablakok és ajtók, s még
annyi díszítő tagozást is a mennyeit székesegyhá-
zunk külsején találunk, mint a vakív arkádokat,
galleriákat, falszallagokat, párkányokat, szobrokat
stb. a román stílus egyház csak sok száz évi fej-
lődésének köszöni.

Lépjünk csak azonban a románteplomnak
belsejébe! Olyan világ tárul föl élénk, milyéről
a görögöknek fogalma sem lehetett! Sőt Indiá-
nak smaragd és rubintól csillogó pagodái is mind
a művészi egység hiányában szenvedő conglome-
ratumok, óriási oszlopok által tartott nehéz bol-
tozatok egyhangú üszhangtalan tömegel. A román
templom eleiben belőlől is szerves egész, mely-
nek részei nem véletlenül kerültek egymás mellé,
hanem a szükség által parancsolt elvből fejlőd-
tek s olvadtak szép harmóniába. Világosabban
szólhatunk azonban, ha mind ezt szép példá-
nyunkon, a pécsi székesegyházunk tekintjük meg
közelebbről, s erőll vonjuk el a mit a sírlől el-
vont is akarunk tudni.

Székesegyházunk belseje ugy a mint ma
minden felszerelés nélkül és festménytől elte-
kintve előttünk áll, egyike a legfenségebb

hatású román egyháznak. A nyugati kapun be-
lépve négy márvány oszlop és ezektől jobbra s
balra három-három izmos pillérlőt tartott bolto-
zat vagy is az énekkar alatt állunk. A jobbra eső
két piller ivőke belalazva és ismét ajtával van
átörve, melyen át a déli mellékhajóba helyezett
lépcső-háza, ezen fel pedig a karzatra jutunk.
A kar tehát nem foglalja el a templom egész
szélességét, csak a főhajó útjait pillérpárja és a
nyugati fal közti teret. Ez által a templom nagy-
ságában sokat nyert; felülről az oltártól nézve
pedig igen festői tekintetűvé vált. Különösen
emeli ezt a hatást a genialis könyvedégek meg-
alkotott lépcső-ház. A falkanyargó csigalépcső
minden fokának külső végén egy-egy karsu márvány-
oszlop áll, s támasztja a visszanyarodás
folytán följe került lépcsőfoknak külső végét.
Ily módon félkörben elhelyezett oszlop-sor jött
létre, mely fölfele fokoknál kísér magát a lé-
pcsőzetet. Mondnunk sem kell, hogy ezen szellős
kis csarnok, melyben a föl és le menők láthatók
és magok is az egész domot átkekinthetik, karsu
márvány oszlopai, ezeknek kecses fejezetei, s
végre a lépcsőkre vetett árnyékkukkal igen festői
hatást tesznek. A lépcsők második fordulásánál
diszes falazat futja a félkörre kerekén, a mely
fölött márvány oszlopokból rakott korlát nyújt a
karbelieknek támasztékot és mell védőt. Ez a
márvány korlát aztán az egész karrt is kerekén
futja, de elől és az északi hajóba néző oldalán
tömtött két mellvédővel van bővelve. (A díszit-
mények részletei jó részben még csak ezután ke-
rülnek ki a kőfaragó vésői alól.)

Képzőművészeti kiállítás Pécsett.

Végre kiderül valahára Pécs város zord ege. Levétlen magáról az elzárkózottság megunt köpenyét, kihátni igyekszik fejlődésnek indult kultúrájával és követésre méltó példát szolgáltat kiállításával országunk többi vidéki városának arra nézve, hogy miként lehet kedves otthon nyugtani mindenek, ami jó, szép és nemes.

Szerencsés gondolatnak tartjuk, hogy az országos képzőművészeti társulat kiállításunkkal kapcsolatban vándorkiállítást rendezett, mely remélhetőleg egyik legvonzóbb pontját képezi majd a programnak, bár, az igazat megvallva, e kiállítás előkészületei eddig még nem valami nagy port vertek föl. A város utcáin lombán tovaomogó képzőművészeti tárgyakkal telt órási vasuti vaggon csendes dörgésével mintha azt akarná morgogni, hogy a főváros kövezetéhez szokott ő, a hol magába rejte hazánk szép számu művészeinek annyi ambíciós alkotását, észre sem veszik.

A népiszkola szárnyas kapui megnyílnak a remek képek befogadására; a dalárda-terem sarakiban meglapult pókhálók a hangok változatos zaját éveken át megszokva, most egy szürke gomolygól összehordva csodálkozza kérdezőni látászanak egymástól, vajjon mi történik itt? a testvérművészet megirigyelte helyzetüket és kiszorítja onnan, mintha ők nem is tudnák, hogy itt nemcsak nézni, de látni is kell. Bizony látni! hogy teljes valóságban élvezhessük a megtestesült remek művet. Mert örül és bálát ad az Istennek a művészek közt is az, a ki megtanult helyesen látni.

Hossza sorát lehetne elszámolni művészeinknek, a kik ezuttal Pécsett tisztelik meg kiállításunkban való részvételükkel és mondanunk sem kell, hogy nem hiába. A „megvetteti” aranyírású tábláskák már készek, remélhetőleg nagy szükség lesz rájuk, mivel azon időn már túl vagyunk, mikor erőlelőleg adózva a képeket megdícsérjűk; de nem veszsük. A legjobb dicsőítet az lesz, ha a titkárságnál azt kérdezzük: mi az ára?

A kiállított festmények száma 119, melyek a népiszkola emeleti folyosóján és a dalárda terében vannak elhelyezve.

Kelleti Guszta, a kinek műveivel még a budapesti múzeumban is csak ritkán lehet találkozni, itt képviselve van egy tájképpel; külföldről miadig üresen küldik vissza a látat. A tájképek egyik legremekebbel példányát Teleny Károly művei közt lesz alkalmunk bámulhatni. Spányi, Tölgyes és szebbnél szebb hangulatos festményei. Ligeti történelmi nevezetességű geszvári tájképe is ki lesz állítva. Vastag György egy remekül festett arcképe, Feszty Árpád „Leégett falu”-ja, Greguss

Imre, Kardos, Feledy, Patáky, Tolnai stb. mind szíves vendégünk, kiket örömmel üdvözölünk.

A kiállítás tárgymutatója, mely a festő nevét, a festmény címét, fáját és árát fölünteti, a „Kiállítási Kalauz”-ban foglaltatik.

Tanítói kitüntetés!

— Levél a szerkesztőhöz. —

A mai nemzetiségi, vagy jobban mondva szlavofil törekvések közt, miről a napilapok hoznak szomorú, de sajnos val hibeket, midőn írnak: „hazáruól püspök”-ról, pánszláv érzelmi papok- és tanítókról, sőt tanulókról, — jól esik hallani idegen ajku, de magyar érzelmi tanítókról, kik úgyszólván földvák közt önfeláldozó munkássággal töltik be körüket, hogy a hazának jó polgárokat neveljenek. Meggyőződésem szerint a „jó tanító” nevet csak az érdemli meg, ki gondoskodik, hogy növendékei a szükséges ismereteket elsajátítsák: ez a hivatalnok kötelessége; s teszi ezt oly szellemben, hogy a hazának honpolgárokat neveljen; ez a hazafi kötelessége. E két fogalom annyira összetartozik, hogy egyik a másik nélkül nem is gondolható. Ilyen derék tanítót üdvözölhetünk mi 4-én Zindl József szftári r. k. tanító személyében. kit Somogy megye közigazgatási bizottsága, k. K e s e r i c s Ferenc esperes s egyszersmind közigazgatási bizottsági tag előterjesztésére első helyen kitüntetni érdemesnek talált.

A szftári iskolát már korábban mint mintaiskolát említették mindenfelé, Maga Fenyőssy Ödön, a szigetvári járás főszolgabírája alkalmat és időt talált a szftári iskolát meglátogatni, és saját vallomása szerint: élvezet a szftári iskolában lenni. A közigazgatási bizottság egyik ülésén elhatározta, hogy a legkitünőbb idegen ajku tanítók közül hármat megjutalmaz, kik az oktatást kiválóan hazafias szellemben vezetik, s e végből a megye területén gyűjtést rendeztet.

Megbízta aztán az illető járások főszolgabíróit, hogy az iskolázási tagok jelenlétében a kitüntetett tanítók érdemét méltatva, őket 50—50 forint tiszteletdíjjal jutalmazák, s a megye elismerését velük tudassák. Ezt teljesítette Fenyőssy Ödön úr, a szigetvári járás főszolgabírája Sztárabán, ki a jutalmat a jelenlevő intelligens elemhez mérten emelkedett hangú beszéd kíséretében nyújtotta át, hangszólóván, hogy a méltóság nem mindig érdem s a tisztelt kifejezése gyakrabban a hivatalt, mint a személyt illeti. Igazi elismerés, benső becslésre csak az érdem számíthat s ez minden rendű és rangú polgárát a hazának megilleti, ki hivatásának kötelességét körében, bármily kicsinynek lássék is az, lelkiismeretesen betöltötte. Különösebb értelemben alkalmazható ezen elv tanítóinkra, kik, mint népevelők, az általános műveltség

közüvézei, kis körben bár, de szép és magasztos hivatásnak élnek. Beszède elismerés s egyszersmind buzdítás is volt, tekintettel különösen arra, hogy Zindl József horvát ajku, néméleti tóké lelletlen, magyarul rozsl beszél, s gyermekeit mégis magyarul tanítja, úgy, hogy a vizsgán jelenlévők állítása szerint, a gyermekek értik is a mit mondanak; a felsőbb osztályokban horvátul is ki tudják fejezni, a mit magyarul tanultak, s a mi különös, jobb magyarsággal beszélnek, mint tanítójuk.

A dolog jelenlétét ft. K e s e r i c s Ferenc esperes-plebános magyarázta meg a horvát atyfiaknak, kik szintén öröszítették, hogy ők is szeretik tanítójukat, hogy soha összeütöközés köztük nem volt stb. . . . Ezen, a lehetetlen-séggel határos dolgokat 9 évi tantósokká alatti vitta ki Zindl József visszorgalmával és kitartásával, támogatva és buzdítva derék plebánostól: kisléghi Nagy Sándor bogdásai plebánostól s itt ismét bebizonyult, hogy a jó pap és jó tanító, ha karöltve haladnak, szép eredményeket érnek el; de csak is így; s hogy a jó tanító és jó pap egymás büszkesége s egyszersmind jutalma.

Somogy megyének ezen hazafias buzgósága, s főbb hivatalnokainak a tanító iránt való meleg érdeklődése s jóakaró pártolása, dicséretben nem szükölködnek de igenis utánzásban lájaldalom! (Jó volna pedig ezt a példát utánozni; de nem úgy ám, mint mi tettük az erre hivatott „Dunántúli közművelődési egylettel.” A szerk.)

Még kell még emlékeznem Trefort Agoston miniszter uról, a ki bálnulatra méltó módon felszereli ezeket a horvát iskolákat, nem kíméli a kötséget, csak hogy a szülők ne id-gemkenjenek a magyar szellemtől, s ez által oly tókét helyez el, mely a közeljövőben már bő gyümölcsökkel kedveskedik. — Adja Isten! S I.

Néhány szó iparosainkhoz a kiállítás alkalmával.

Megjelent a pécsi kereskedelmi és ipariszkola értesítőjében. Írta: K o s z t k György főiskolai tanár.

Még alig telt el három év azóta, hogy dicsőn uralkodó apostoli felségünk legmagasabb elismerését fejezte ki „a szellemi teremő erő és az erenyedetlen munka ama fényes alkotásáért, mely tanúságot tesz a magyar korona országai lakóinak minden térer való örvendetes előhaladásáruól”; még füleinkben csengenek 85-ik évi kiállításunk fenséges védnökének hazafias érzéstől áthatott lelkes szavai, s már is egy új, fényes ösnép közsözében állunk, mely nem az egész ország — csak egy kis részének dicsőségét fogja hirdetni ugyan; de mely szintén büszkesággal fog szolgálni arra, hogy egy szebb jövő hajnala dereng hazánk felett, hogy okunk van hinni, mit a legnagyobb magyar oly látnoki szavakkal hangoztatott, hogy „Magyar-

nyei, sem a gót izlésű egyházban többé nem találjuk meg. A szentély az által jelentékeny magasságra emelkedett, mely a román izlésű templomtól művészi hatás tekintetében is megkülönbözteti. Első tekintetre látjuk, milyen változottságot nyer az egész pompás csarnok az által, hogy a szentély magasságban van elhelyezve, s mennyre emeli a távolság hatását a most épülő laikus oltártól jobbra-balra felvezető lépcsőzet. A szentély magassága által természetesen sokat nyer méltóságos hatásában az oltár és mennyezete is. Vagy viszont a felső templomból nézve a három hajó felséges arányai, az énekhar színelei, a plafon arany kockákba foglalt festményei stb. mind fokozott arányban tárják innen szemünk elé szépségeiket.

Még kis-bő részre osztja domunk belsejét az a két órjási ív, mely a kart a laikus hajtóól, ezt pedig a felső templomtól elválasztja. Ez utóbbi diadalívet nevel visel, a melyet mind helyzete, mind arányaiól fogva meg is érdemel. Az így elzart nagy új szép tagozására kedvezően hat az arányosan elosztott dús vilgítás is. A román egyház félkörívu ablakai kezdetben igen szüknyílásúnak s a fal vastagságának közepétől ki és befelé ferden vannak metszve, hogy a nyílás minél több fényusartar fogjon fel, s a behatolt sugarak minél jobban szétterjedjenek, míg a fény, esső minél kisebb rést találjanak maguk előtt. Még az ablakok elhelyezésében is meg van az a szabályszerűség, hogy rendszeren csak a déli hajó és főhajónak déli falai vannak áttörve, míg a zord szélnek kített éjszakai falakon egy ablak

se szokott lenni. A fő füke, mint tudjuk, a Szentháromságot ábrázoló három kis ablakon nyeri fényét. A mellékfülkéken ritkán van egy-egy ablak.

Székesegyházunk az a szabályellenesség, hogy a templom mellé két sor kápolna is épült, maga után vonta, hogy a déli mellékhajó ablakait be kellett rakni; mit a restaurátor azzal pótolott, hogy a főhajó éjszakai falán is nyitott ablakokat, a hol eredetileg nem voltak. De a főhajó íregét még ezek sem vilgították volna meg kellően; azért a nyugati homlokfalat a szokottnál nagyobb és pedig az eredetileg tervezett két ablak helyett négygyel törte át. Sőt a mellékhajók irányában is két jó nagy ablakot nyitott. Ily módon a dom egész belseje harmuachárom ablakon át olyan bőven van vilgossággal ellátva és ez olyan arányosan ömlik el a nyér térben, hogy a falak festményei és díszítései még a legfélreesebb zugban is teljes pompájukban tündökölnek. Ez pótolja a nagy falterületű építési tagozásainak hiányát, melyben a román izlésű templom belseje minden arányai mellett is nagy mértékben szenved, mert tudunk kell, hogy az épület művészi tagozására csak a később kifejtett gótizálás emelkedett. Sok száz éves tapasztalásra volt ugyanis szükség, míg a régi bazilikának oszlopait ivekkel kötötték össze és erre rakták a főhajó kiemelkedő falait, de ezek beboltozására még gondolni se mertek. Később a mellékhajókat beboltozták ugyan, de a főhajóra vagy csak egyszerűen rá-tették a föld gerendavázát és azt festetlen, ara-

Az énekhar márvány oszlopai alól egy pillantással áttekinthetjük a dom egész belsejét. Elénk tárul innen egy korai román basilika összes építési szépsége a maga teljes ereje és fenségesben. Középen két sorban elhelyezve hat pár éngyszögű, kelet és nyugat felől fel oszlopokkal erősített pillér a templomtól három hajóra osztja. A pillérek kelet-nyugati irányban összekapcsoló bét-bét iv két, messzikiemelkedő falat emel, a mely órjási lapos mennyezettel alkotja a fő hajót. Ehhez támaszkodik éjszak és dél felől a két mellék hajó, a melyek együttvéve olyan szélesek, mint a fő hajó egyedül.

A talaj a negyedik pillérpártól mind a három hajóban tizenegy lépcsőnyire fölébb a két mellékhajóban pedig ugyancsak tizenegy lépcsőnyire lejjebb száll az atleptom padlófájig. Ily módon az egész épület csaknem derékon kettő metszve két külön tagra oszlik, melyeket azonban hosszában mindenütt egymagasságra mennyezet főd be.

A templom keleti záró falát minden hajóban egy-egy félkörívu füke: az apsis alkotja.

Ilyen a román izlésű dom tipikus belseje. A párhuzamosan haladó ivék hullám - vonalai egész önkénytelenül viszik tekintetünket a szentek szentje, az oltár és a megfáltó órjási képe felé, ki mint a világ itélő bírja, a fényes fényétől körvenye ül a főfüke aranytől ragyogó mélyedésében.

Az említett tagozás, melyet az atleptom lépcsőzete hoz létre, a román építés különösebbé kőz tartozik. Ezt sem az előző korok építőm-

ország nem volt hanem lesz.* Csak rövid másfél hónap válszt el bennünket azon időponttól, midőn városunk vendégkerető kapui megnyílnak az ország előtt, hogy szerte hirdessék Baranya, Tolna és Somogy ipari képességét. Ily közlő lévén a nagy mű befejezéséhez, nem vélek fölösleges dolgot művelni, ha a sorok nyájias olvasóhoz — „Értesítőnk” keretén belül — néhány alkalmi szót intézek.

A legrégibb időkben szegénynek tartották a munkát. Azon régi népek, melkék földműveléssel s országok alapításával foglalkoztak, már természetöknél fogva irtóztak a műipar- és kereskedéstől. Egyedüli nemes foglalkozásnak a gyverforrást tartották s a meghódított népeket kényszerítették munkára. Lassankint, a mint az emberiség a műveltség magasabb és magasabb fokára emelkedett, egyszersmind a munka iránti tiszteltet is növekedni félt. A régi görögök-nél már minden emberi művészet nagy tiszteltet állott s az athéniek már oly nagy fontosságot tulajdonítottak a magasabb, illetve gyáriparnak, hogy polgárral tisztelték meg azon idegent, ki Athénben gyárat állított. A kézművészet azonban nálok is, mint Rómában, rabszolgák által üzetett. Xenophon minden kézművelt, mint alkalmatlant, kirekeszt a hadiszolgálatból s Aristoteles képtelennek tartja polgárral elnyerésére s azon különbséget talál közt és a rabszola közt, hogy ez utóbbi csak urát szolgálja, amaz pedig mindenkit, ki őt fizeti.* Az újabb kultúra csak a kereszténységgel kezdődik s az elmlített előléte megszűnté is egyedül a kereszténységnek köszönhető. Ez tanította meg az emberiséget arra, hogy a jól végzett munka nem szegény és ámbár még manapság sem haladtunk e felfogás tekintetében annyira, mint a művelt amerikaiak, mégis mindinkább belátjuk, hogy csak a munkás, igyekvő nemzet, mely iparát felvirágoztatni törekszik, állhat meg a többi nemzetek sorában.

Ma már világszerte azzal foglalkoznak, hogy az ipart s kereskedelmet a virágzás magasabb fokára emeljék. E törekvés, nem csüggedő kitartással, nálunk is mindinkább látható s a világ piacán körültekintve azon tapasztalatra jutunk, hogy igen-igen nyomós érvek azok, melyek iparunk felvirágoztatásának szükségét mellett szólnak és melyek kell, hogy arra ösztönözzék bennünket, hogy iparunk fejlesztésére szolgáló összes emelvényeket hozzájuk mozdítsa, ha csak az általános nagy verseny terén utósógi lenni nem szándékozunk. Franciaországot műipara emel mai nagyságára; a gyakorlati Anglia gyáriparának köszöni hatalmát; Németország óriási haladást tesz ipara fejlesztésében, sőt Oroszország sem marad közönyös az általános mozgalom közepett. A haladás félreismerhetlen nálunk is, de a százados mulasztásokat csak

*) Kossovich K.: Az ipar és keresk. tört. Magyar országban.

lassan vagyunk képesek pótolni. Hazánk ifjúsága, régebben, a csaták zajában éret meg s nem csoda, ha az iparral és kereskedelemmel való foglalkozás iránt előítélettel viselt-tett; így azután nemzetünk sokáig tepsedt, szegyezte a munkát. A törökostromlásaitól s igájától, a szatmári békekötés után pedig a belforradalmak nyugtalanításaitól is megszabadulván, iparunk is gyarapodni kezdett. A nemzeti öntudat előgre felébredett; hazánk jobbjai belátván elmaradásunkat az ipar és kereskedés terén, miután sem a közbenző vámkö eltlőrlésért, sem azoknak a magyar ipar érdekében való átalakítását s kormányfál kieszközölni nem lehetett a társadalmi és egyesületi téren igyekedtek hatni az ipar és kereskedelem emelésére. Így történt, hogy 1841-ben létre jött az iparegyesület, mely az iparos növekedés számára redőlszóló alapított és egy magyar iparműkiállítást is rendezett „biztató sikerrel**). Közel tizenöt ezer látogatója volt e kiállítás s kétszáz-tizenhárom iparos volt a kiállító. 1843-ban egy második s 46-ban egy harmadik kiállítást is rendeztek s ez utóbbin már ötszázhat kiállító vett részt. De a 48/49-iki események új akadályul szolgáltak a szépen indult fejlődésnek s ámbár az orsz. magy. gazdasági egyesület kezdményese folytán 1865-ben is volt Pesten egy jubileum- és gazdasági eszköz-kiállítás, mely huszonegyezer látogatónak örvendett, nagyobb erővel mégis csak a magyar alkotmány visszaállítása után (1867.) indult meg ismét a nemzet kulturális tevékenysége, még pedig most már rohamosan. Az elmulasztottakat hamarjában szeretőkö most kipótolni s innen a mozgalmak, melyek az iparszakoktatás fejlesztésére, a tanmühelyek rendszeresítésére, ipari szakintézetek létesítésére s az iparos hitelgyi rendszeresítésére érdekében hazánkban csak legutóbb is megindultak és most is tartanak. E rohamos, izgatott fejlődésnek s a vágynak, megmutatni a művelt külföldnek és önön magunknak, hogy mennyire haladtunk e rövid időben, köszönhető újabb iparkiallításaink tartása, melyek között, időrendben, első helyen említenő az 1872-ki kecskeméti iparkiallítás, melyen ötszázhetvenöt kiállító vett részt. Négy évvel utána a szegedi kiállítás következett, kétezer-kétszázhuszonnégy kiállítóval s ismét három évvel későbbben a székesfehérvári (1879-ben), hol a kiállító száma háromezerszázhatvenegy. Már az itt röviden feljegyzett kiállítás számából is láthatjuk, hogy mily örvendéssel gyarapodást mutat fel minden egyes későbbi kiállítás. Az első magyar iparkiallítás 213 s a 6-ik orsz. kiállítás már 3271! E számok ékesen szólnak. Jobban bizonyítják ezek iparunk fejlődését s fokonsikint felvirágzását, mint a leghangzatosabb szó. Az utóbbi két évtized alatt bámulatos haladást tón iparunk és midőn ezek után beláttuk, hogy mily célszerű eszközöknek bizonyultak e kiállítások az

*) L. Magyarország tört. — Rabány-Mangold.

ipar fejlesztésére néve s hogy mily kiváló hatásuk van ezeknek a termelés minden ágában a tevékenység fokozottabb kifejtésére: nem elégedett meg több nemzetünk a vidéki városokban tartott kiállításokkal, hanem a külföldnek is kiakarta mutatni előrehaladtságát és létrejött a 85-iki orsz. általános kiállítás, melynek előkészítésével már 1869-ben tett kísérletet az orsz. magyar iparegyesület, tett 1882-ben a m. kir. földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterum vette kezébe az ügyet s megvalósította az eszmét. 8418 kiállító vett benne részt. Szép bizonyítéka ez iparosaink örvendő öntudatának. Amde szükséges is, hogy hazánk minden egyes iparnívűse szívvel-lelékkel örvendjen tudatára annak, hogy ma már a munka nem es i s hogy az ipar felvirágoztatása hazánk szent ügyé képezi. Bizonyára ilyen gondolatok vezérlék városunk derék polgárait is, midőn megpendítették a pécsi általános mű-, ipar-, termény- és állattkiallítás eszméjét s rögtön ennek megtestesítéséhez fogtak és mely kiállítás kisebb méreteken ugyan, mint az utóbbi időben tartottak, de nem kevesebb ügybuzgalommal, a jelen év augusztus havában nyílt meg. Iskolája lesz ez is, mint elődje, az iparos világnak, melyből a termelő munkájának tökélyesbítését tanulhatja, a fogyasztó pedig megismerheti azon cikkeket, melyekért eddigél talán a külföldhöz fordulni kényszerült.

Midőn a 48/49-iki nagy események majdnem az egész világ államait forrongásba hozták, s a hosszantartó krízis a vén Európá-már-már laukadó erőinek új életet adott; Anglia, mely forradalmi szakán már túl volt, a rend és béke malszaját élvezte. Az ország láthatólag erősbödött, a szegények adója kisebbedett és míg a nagy kontinensen általános és mély lehangoltság váltá fel az előbbi felpezsdülést, addig Angolország zavartalanul készült a béke nagy műnének befejezéséhez — a világ összes államai iparformálmának kiállításához. 1851-ben, május 1-jén nyílt meg Londonban, a Hydeparkban az első világkiállítás. Hat millió felült volt a nagy tárlat látogatóinak száma. Néhány félírték szemtanúja lehetett itt mindenki olyan dicsőségnek, melyet különben fejedelmi kincsekért sem lehetne látni.* Végre bezárult a tárlat; mit a világtól nyert, visszamene ismét a különböző országokba; az eddig elfoglalt területek őrösen maradtak és csak a kristálypalotát helyezett el a lenkület más helyen. Milliósok nyílt el e tárlat, csak azért, hogy 6-7 hónapig mikroszkos álljon az emberek előtt. Van a világnak haszna e kiállításból? . . . Oly kérdés, melyre a tények felelnek. Ezen idő óta ugyanis majdnem minden országban rendeznek részint államok, részint társulatok kiállításokat, melyek a szerint, a mint csak egy város iparosai számára rendeztetnek, vagy pedig több megye vagy egy gazdasági kerület számára, vagy végre az egész

* L. Schlosser: Weltgeschichte 17. Band.

nyozással kidiszítotték, vagy pedig lapos menyézzel látták el, úgy mint a kora románizálás domokban látjuk. Ily nagy területnek ily magosságban való beholtzása, még az itt látható vastag pillérek mellett sem volt lehetséges. Több száz éves újabb tapasztalat azonban megantitotta az építőket hogy a bolt-iv feszítő ereje, melyet a falakra gyakorol, jelentékenyen esőkönhető azáltal, hogy félkörív helyett csúcsú alakban építjük a boltzatot. Mert a csúcsú boltzatnál a súlynak jelentékeny része nem oldalt, hanem lefelé, függőlegesen nyomja a falakat; annyira, hogy két, aránylag igen vékony fal, sőt két karcsu oszlop jelentékeny magosságban eltart egy csúcsúes boltzatot, míg ha ugyan ilyen súlyu boltzat félkörívben volna rakva: menthetetlenül a mélységbe zuhanna. Ez a rendkívül fontos felfedezés teszi a gót, vagy csúcsúes építési módnak magyát, lényegét. Ez az egyetlen tapasztalat átalakította az építő művészetet merőben. Ki csak egyszer megfordult a bécsi Szt.-István, vagy sztaburgji, köbli. domban, vagy a párisi Notre-Dame-ban s átgedte magát annak a rejtelmes, bűvös hatásnak a mely a léket itt, ezek közt a sugár oszlopok közt, és szédítő boltzatok alatt s e tuiváltság derengésű félhomályban, eltöltötte: tudni fogja mit akarom mondani.

A román dome, ha festő díszítőmennyéitől eltekintünk, ilyen hatással nem dicsékedhetik. Ezért hívta ez a stílus segítségül a festőt és diszított és teret adott olyan pazar fény és ragyogó színpompa kifejtésére, mint semmiféle más építő stílus se ázelőtt se azután többé nem tette.

Ha székesgyházunkba a déli kapun lépünk be, előbb négyzögű előcsarnokba jutunk. Szemben a déli hajó nagy ajtaja, melynek falivét és hevederét jobbról balról két-két szabadon álló márvány oszlop tartja. Ugyanílyen tartják a csarnok jobb és balfallának félkörívét, s a kereszt-boltzat izmos hevederivét is. Ily módon a kis csarnok belső szögleteiben négy-négy, a külsőkben pedig három-három sárga márványoszlop jött egymás mellé, melyek a komor négyzögű teret nyolcszögűvé tompítják és festői tagozásává, szelölössé teszik.

Innen a templomba lépve kö-baldachin alatt állunk, melytől jobbra nyílik az attemplom déli, a tulsó oldalon pedig az éjszakai lejárát. Tizen-négy lépcső vezet le. A lejáratok nyílását három oldalról magas kö-mellvéd veszi körül, mely még a felső templom padozatán is jóval felül emelkedik. E mellvédök belső oldalain három sorban vannak a bontáskor ugyan csak itt talált ósrégi dombor-művek kiegészített másolatai Ty-pologikus magyarzatunk és műértékök lejtégetésére itt ki nem rethetünk, csak röviden soroljuk el tárgyaikat.

Az éjszakai lejárát legelső sora nyolcz kecses, arányos, rendkívül díszes fülkét alkot, melyekbe az Úr nyolcz szobor-alakját látjuk. Lábat alatt a nap fényé, viz, száraz föld, gyümölcs, madarak, halak stb. symbolikus jelvényei, a melyek a világnak hat nap alatti teremtését beszélik el. A rákövetkező sor jobbról Ádám teremtésével kezdődik s a baloldalon Ádám folytatva az első ember pár paradicsomból való kiűrlésével végző-

dik. Végre a harmadik sor időrendileg balról hátul Kain és Abel áldozatával kezdődik s jobbról már kelet felől folytatva Farao úszésével végződik, amint Mózes átkel a vörös tengeren. Az éjszakai lejárát nyolcz allegóriája és tizenegy képnak tárgya tehát a Mózes törvényhozása előtti egy nev. Ante legem korszakból van véve.

A déli járat kőképeinek tárgya balról alatt kezdődik. Itt és a szemben levő alsó sorban ábrázolattik: Sámson megöli az oroszlánt, azamár-ábrámpesével vérez ezer fültszeut, Delila lenyírja haját, Elfogatik. Vakona vezetetik. Kötöp egy fát (?) Elviszi Gáza város kapuját (?) Megrázza az épület oszlopát és G-deon a királyság jelvényeivel (?) Ebben a képsorban a Mózes törvényhozása alatti kor az u. n. sub lege van ábrázolva. Végre a középső és felső sor balról kezdve de az időrendtel felforgatva a megváltás nagy eseményét a sub gratia korszakot látattja az Anyagi üdvözletből kezdve Jezus gyermek korán és néhány esoda tételén át egész a kereszt vitélég. A bővebb magyarzat fájdonal igen messze vinne. Zala György itt a tanácsos és kiegészítő munkáját olyan művészi bravourral és öntudatos finom érzékekkel végezte, hogy műveit igen könnyen tizenkettődik századi eredetieknek tartattjuk. A két lejárát közt most épül a laikus oltár.

A fő és mellék hajók kifestése már csaknem egészen kész és így legalább tárgyaikról már is lehetne áttekintést nyújtani. De terünk ezuttal ezt sem engedli.

ország, sőt egész világrészek iparosi és termelői vesznek részt azokban: helyi-, kerületi-, országos és világiállításoknak mondatnak. Vannak továbbá úgynevezett nemzetközi szakkilátások, melyek az iparnak csak egyik ágát ölelik fel s épen azért nagyobb tájékozást és könnyebb áttekintést nyújtanak. Megemlítendő ezek mellett még az állandó kiállítások, melyek részint arra valók, hogy iparosainkat a lehető legtöbb letesébb minták utánzására buzdítsák, részint pedig elárusítás céljából tartanak.

Ha már ezek után azt látjuk, hogy minden nemzetnél rendeztetnek ilyenmódú kiállítások s e mellett azt tapasztaljuk, hogy a kiállítások látogatói még hogy fogynának idővel, de sőt ellenkezőleg, mindinkább szaporodnak, önkénytelenül is újból azon kérdés merül fel előttünk: mily haszon van azokból akár egyesekre, akár az államra nézve? A felelet természetesen nem lehet egyéb, mint hogy: megreménytelen azon haszon és belátáhatatlan azon előny, mely a kiállítások által egyesekre úgy, mint az egészre, tehát az államra hárulnak. Mi, magyarországi iparúzó, különösen megtanuljuk a kiállításokból, többi közt, hogy először: merre keresse és hol találja meg a magyar iparos cikkének számára a kellő piacot; megtanuljuk továbbá másodszor, hogy: csak művelt, tanult iparos állhat meg a mai versenyen. Csak ha önmagunkat ismerjük, tökéletesedhetünk. Ma. midőn minden civilizált állam kétszerez erővel igyekszik a jólét és boldogság alapfeltételeit megszerezni és azokat az államoknak egymással való versenyében is megtartani, sőt megszilárdítani; feltétlenül szükséges azon fejleményeket is tekintetbe venni, melyek a szomszéd vagy távolabb eső államok gazdasági életében felerősülnek.*) A nyugati államok ipara manapság már oly nagy virágzásra fókuszál, hogy Magyarország alig lesz képes azt elérni. Bár mily lázasan is haladunk, a százados mulasztást nem lehet egy emberöltőn át kipótolni.

Angolországi ipari felvirágzása harmadfél századot vett igénybe. A 16-ik század végével még alig volt ipara, mely voltaképen a gőzgép feltalálásával kezdett fejlődni***) és ma már a leghatalmasabb nagypár hazája. Franciaország és Németország ipara egyre nagyobb hódításokat tesz s az 1882-iki Moszkvában tartott orosz nemzeti ipar- és műkiállítás kimutatta, hogy Oroszország ipara is nagy mértékben fejlődik, izmosodik. E röviden idevetett pár szóból is láthatjuk, hogy iparunk számára nyugat felé nem nyitnak piacot és hogy egyedül Európá délieleti része felé tekinthetünk, mely, ha el nem késünk és Oroszország ipara meg nem előz bennünket, szép reménnyel, biztató sikerrel kecsegtet. Ne késlekedjünk tehát, foglaljuk el a tért, melynek még most uralni lehetünk! A mondatokhoz járul még továbbá, hogy hazánk lakosságának, mely évenként mintegy kétszáz ezerrel növekszik, a földművelés eléggé jutalmazó foglalkozást már nem nyújt. Más térre, az ipar és kereskedelem terére kell tehát irányítani nemzeti tevékenységünket, anélkül is inkább, mert jóllehet iparunk az utóbbi idők reformtervései folytán nagy lépésekben halad előre, legtöbb ágában még a belfogyasztásnak sem képes eleget tenni. Nekünk pedig, kivált az orosz iparral szemben, a külföld számára kell termelünk. Gépgyártásunk ma is megmutatja, hogy akar is, tud is magának piacot szerezni s főleg ami a gazdasági gépeket illeti, egyre nagyobb tért foglal el s kitűnő eszközökkel, vető s aratógépekkel, csezkabálkával stb. már jó ideje kiviteli cikkeket képeznek. Vagyongyáruk, ugyszintén az egyre tökélyesbülő vasutort, a fémapar legmagasabb fokának meghonosítása mellett bizonyítanak. Malomiparunk is kiváló s e tekintetben bármely más országgal kiálljunk a versenyt, bár kivitelre az egész lisztgyártmányunk csak egyharmad része jó.***) Ezek mellett legfeljebb még a ruházati ipar egyes cikkei képeznek kiviteli árut felül az Alduna felé.****) Országunk földrajzi fekvése, tehát maga a természet ezen irányt jelöli ki iparunk számára. Figyeljük meg a Balkán lakóinak ipari szükségleteit, az általuk fogyasztott cikkeket, hogy hazai iparunk ezeket mennél nagyobb mennyiségben állítsa elő, és ezáltal hazai munkánknak mennél jobb értékesítési és mennél szé-

lesebb hatáskör biztosíthatóságát.**) — Hogy azonban ezen célunkat elérhessük, mindenek előtt értelmes, tanult iparosokra van szükségünk. Iparunk csak úgy fejlődhetik és virágozhatik fel, ha a korszellem haladásával lépést tartva, a hozzá kötött igényeknek megfelelően képes. Ma már megkívánjuk, hogy az iparos annyi képzettséggel bírjon, hogy a kor tudományos vívmányait megérteni, méltatni s a fogyasztó közönség igényéhez mérten alkalmazni is képes legyen és csak az ilyen iparos töltheti be társadalmi állását méltóan.

E cél elérésére törekszik a kormány az elsőfokú ipariskolák megalapításával. Törvényhozásunk ugyanis belátta az iparos osztály műveltségének szükségét, meghozta az 1884-iki új ipartörvényt és kimondotta az iparos tanoncok kötelező oktatását. Az ipartörvény, mint tudjuk, elrendeli, hogy minden városban és községben, melyben legalább 50 iparos tanuló van, ipariskola létesíthessék s a 82-ik § kellően gondoskodik róla, hogy a törvény ne csak holt betű maradjon. Az ipariskola feladata, hogy az eddigi — valljuk meg — tudatlansággal szakítva a jövő iparosait illetéletes magaviseletű, komoly, szerény, de főleg értelmes ifjúkká nevelje és oktassa. A rendkívüli haladás, melyet korunk, kivált a természettudományok és mechanika terén tett, egyszerűen az ipar minden ágát is új lendületre emelte; a folyton növekvő igényeknek, melyeket azokhoz fűzünk, nem elég többé ez apáinktól örökölt iparos eljárás; a szükség, az iparnak tudományos ismeretekkel segítségére lenni, elodázhatalannak tűnik fel. E szükségletnek nagybeművelés előszőr is Angolországban s a francziáknál tettek eleget, újban Németországban. Ipariskolák alatt különben nagyon sokféle intézetek érthetők. Szemünk előtt mindenkor csak a kormányunk által létesített elsőfokú ipariskolák lebegnek. Az ily iparostanonc-iskola első sorban arra van hivatva, hogy a hazai iparosok korszerű haladását előmozdítsa; mert a tanuló itt fogja elemi ismeretét kibővíthetni, itt fogja pótolni legtöbb esetben elhanyagolt házi nevelését, itt tanulja megismerni ama hazafias erőnyekét, melyek a történetben s az iparos világ körében oly tűndőklőn ragyognak elője és csak azt fájlatjuk, hogy ezen iskolák feladatának megoldása még ma is sok nehézséggel jár, még ma is oly sok akadályal kell megküzdnie. De ne recimindáljunk! Higyünk a jövőben; higyjük el, hogy talán már közel van ama kor, melyben iparosaink is méltányolni, becsülni és talán szeretni is fogják ezen intézményt, ezen iskolákat; higyjük, hogy közel van azon idő, midőn iparosaink belátják, hogy az a néhány óra, melyet a tanonc műhelyben kívül, az iskolában tölt, százszorosán meghozza, első sorban a mesternek a kamatokat azzal, hogy egy-két év alatt a vad, rakoncátlan „inas“-ból szerény, becsületű s többé-kevésbé tanult ifjú leszzen, kinek gazdája a harmadik évben segéd gyanánt veszi hasznát. Kell, hogy ezt iparosaink belássák s belátva a végtelen hasznát, mely az ipariskolákból közvetve reájuk hárulnak, ők leszzen majd legbuzgóbb pártolói. Jöjjenek el menél gyakrabban intézeteinkbe, legyenek szem-és fültánú az itten folyó zajtalan, de nagy horderejű munkálkodásnak!

Egy két-három órát évenként minden iparos szakíthat magának arra, hogy lássa, miként csinálódik fokunkint ama nyers anyag, mely iskoláinkra van bízva s látván ezt, készséggel közre fog működni d is, hogy a nagy műben, hazánk leendő iparosainak tudományos kiképzetésében, ily médon közreműködnie almondhassa magáról, hogy „jó harcot harcoltam“. És ha, mint az elmondottakból látjuk, már az iparosgazdák is ily hasznát veszik — közvetve — az ipariskoláknak, még nagyobb a haszon, mely azokból a tanoncokra hárulnak. Hány tanuló akad, ki, midőn először lép be iskolánk falai közé, úgy szólván, még állni sem képes! Külsőleg elhanyagolt tartása, modoriatlan, rendez nem szokott, lelkilagszemlelleg pedig tudatlan, nyers, sokszor bárdolatlan. Az iskolában megtanulja az illető a rendet, némileg kellemesebb modora lesz, külső fellépése arra vall, hogy érzi emberi méltóságát, szemlelleg pedig megtanulja lényegét annak, mire majd mint segédnek s később önálló iparosnak szükségére leend. Megtanulja a történelemből hazáját szeretni, s az iparosvilág köréül vett példák megtanítják őt arra, hogy az iparosnak

nagy türelemre, kitartó munkásságra, példás erkölcsiségre s folytonos önképzésre van szükség. Ha az életben boldogulni akar — szóval megtanulja, hogy ma már az iparos is csak akkor tölti be társadalmi állását méltóan, ha tessel-lelékel egyaránt tudatára ébred annak, hogy nagyon fontos s épen nem kicsinyelhető állás az, a melyet elfoglal.

Itt állunk, „mélkedésünk célpontján. Ismerni tanultuk kiállításaink nevezeteseibet; becsülni tanultuk a munkát és kijelöltük az irányt, mely felé iparunkat vezetni szükséges. Megtanultuk végre, hogy az ipariskolák nem czélnélküli intézményei a magas koroknak, hanem oly szükségese tanítézetek, melyek ma már elodázhatalan szükségét képeznek minden államban, mely felvirágozni akar. Sok dicsőt és nagyot teremtet, újabb időben, az emberi szellem: az utóbbi húsz év ipari haladásunk arany korának mondható; és hogy e korszak ne csak mulatók epocha legyen, melyben a kormány járszalagán tovább haladni igyekszünk, hanem állandó törekvés a jobb és nemesebb felé — azt kormány nem teheti, az csak mi rajtunk áll. Ha e czél felé állandóan törekedni fogunk és ha nem eszégződ kitarással iparunk felvirágoztatásán, mindegyikünk teljes erővel közre fog működni, akkor fogjuk majd látni, hogy mennyiben teljesültek érdemes polgármesterünknek nyolcz évvel ezelőt mondott lelkesítő szavai, melyek szerint: „Csak mi rajtunk áll, hogy a reánk szállott örökséget javára megöröze, most a haza és városunk hájára gyümölcsötelve még virágzóbb állapotban hagyjuk ismét utóainkra.“*)

Kosztka György.

Hirek.

A pécsi kiállítás ünnepélyes megnyitása ma szombat d e. 10 órakor ejtették meg. A kiállítás megnyitását K á r d o s Kálmán főispán diszelnök esküztli kiért K r a s z n a y Mihály elnöklétele alatt Zsolnay Vilmos, Fekete Mihály, Brázay Kálmán, Forray Iván és Országh Lajos urakból álló küldöttség megy kocsn. Az érkező főispánt N á d o s y Kálmán. kiállítási elnök üdvözli; a főispán válasza után a pécsi dalárda egy dalt énekel; innét az iparsaroknál szömléltetik meg, majd a gazdasági sarok, a női iparrész a növegyleti helyiségben, hol a föl-állított orgona előtt szintén a dalárda énekel. Innen a népisokolában levő felső kiállítás látogatattik meg, s ezzel véget ér az ünnepély, melyet d. u. 1 órakor fúves banket fejez be a kiállítási vendéglőnél. Egy teríték ára 4 frt. A banket rendezéssel Várady Ferenc hírlapíró bizatott meg. Jochemzetni lehet a banketre: Schapringer Joachimál, Mendlik Agost, Hofer Károly, Ráth Mátás, Sey László, Hoffmann Károly, Krasznay Mihály, Nádosy Kálmán, Nendtvich Sándor, Engel József, Ullmann Károly, Nagy Jenő, Egy Dazsó, Várady Ferenc, Lenkei Lajos, Feiler Mihály, Haksch Lajos uraknál.

Személyi hírek. K á r d o s Kálmán főispán a székvárosba érkezett — S z i k k s. kir. város kir. tanácsos kedden megérkezett Korintyeczról, hol szabadság idejét töltötte. — Dragonescu Dömjen végvágygazdát a somogyemei adóhivatalok pingálata céljából megejtett körútjából hazakerkezett. — Sával Kálmán törvényeségi elnök Szegszárdról megjöve, hétőfn Nagy-Váradra ment, hol f. hó 25-ikéig fog időzni. — Dr. S z e r e d y József kaponok péntek este megjött Karlsbadból.

Perczel Miklós beszámolója. Városunk képviselője: P e r c z e l Miklós a jövő hét végén választói közé jön, hogy itt a képviselői kötelek legzebebbikét teljesítse: eddigi képviselő működéséről beszámoljon. Ez ügyben E r r e t h János, a Perczel-párt elnöke csütörtök d. u. 1/5 órára értekezletet hívott össze a „Vadember“ szállóba, melyen elhatározottat, hogy a képviselő megérkezésekor ünnepélyesen fogadtatik s tiszteletre banket rendeztetik. A fogadtatás további részleteinek megállapítására, melyek a választókkal faragások után fognak tudattatni, egy szűkebb körű bizottág küldetett ki, melynek tagjai: E r r e t h János, F ö r s t e r Béla, Schapringer Joachim, N é m e t h József, K i n d i József, K i s s József, Weiler N. János, Feiler Mihály.

*) *Gelléri Már: „Oroszország ipara.“*
 **) *L. Buckle: „A civilizáció tört. Angolországban.“*
 ***) *Keleti Károly: „Honismeretű.“*
 ****) *Legújban Zichy Jenő gép szerzőudartásról szólva, konstatálta, hogy már vannak oly szerzőmink, melyek a külföldi hasonló készítmények fölétegekké teszik. (Az orsz. szerzőminkidítés beárusítalor.)*

*) *„A nyugatra irányuló kielit. fontos nyeresésmények szempontjából — iparunk kivitele szempontjából azonban a keletre vagnak utalva.“ (Schehényi gr. miniszter — a képviselőház közgyűlésén bizottságban.)*

*) *L. „Emlékezésűl Pécs szab. kir. város felszabadulása századéves évfordulaja alkalmából 1880. évi ápril hó 19-én tartott ünnepélyes közgyűlésen. Előadta Aidinge J. polgármester.“*

A honvédség köréből. Róza Bertalan honvéd-eredes Nagykanizsáról a pécsi honvéd dandárparancsnokság ideiglenes ellátására vezényeltetett. Az új dandárparancsnok szerdán érkezett meg Pécsre. Lakása a „Vadember” szállóban van.

Hymen. Straicher Lajos, az „Arany ekéhez” címzett nagy vaskereskedés tulajdonosa 4 ikén vezetett oltárhoz Pakson Schmidt Lenke kisasszonyt. — P er z e l A n t a l szegszárdi kir. törvényszéki aljegyző eljegyezte Robert Emil genfi birtokos leányát: Mariettát. — V i n k o v i c s V i n c e z e szegszárdi adótitkár kedden vezetett oltárhoz Ferges Mariskát. — Kocsis János mőzsi állomásfőnök eljegyezte Szegszárdról Kommandinger Etelkát.

Az egyházmegyéből. Philippovics János bizoványi administrator ugyanoda plébánosá nevezetett ki. — K i r s c h a n e k Ödön dolnyai miholjái és Ivánovics György beremendi káplánok kölcsönösen áthelyeztettek.

Az országos iparegyesület a pécsi kiállításra. Az országos iparegyesület a kiállítás létrehozás-bizottságának meghívása folytán elhatározta, hogy az igazgatóság több tagja által hivatalosan képviselteti magát a megnyitási ünnepségen. A küldöttség F a l k Zsigmond lovag vezetésével a következő igazgatósági tagokból áll: Burchard Konrad, Brázay Kálmán, Eisele József, Engelbach Alajos, Forgó István, Havas Sándor, Hüttl Tivadar, Kirner József, Köller Pál, Krausz Lajos, Lederer Sándor, Jungfer Gyula, Matheides István, Rausch Ferenc, Thék Endre, Török György, Ungár Ignác, Gelléri Mór titkár már csütörtökön reggel érkezett meg az elszállásolásra. A küldöttség még vagy 30 egyesületi tag önként csatlakozott, hogy a kiállítás megnyitására leradjon. Az így felszaporodott tekintélyes küldöttség ma, szombaton érkezik Pécsre. Pellerdől, hol Brázay kedvért pénteken kiszálltak.

Heckinger István. főreáliskolai tanár állásában véglegesített.

A „Kiállítási kalauz”, a pécsi hírlapírók közös vállalkása a mai nappal elhagyta a sajtót. A füzet 9 ívre terjed s a Pécsre jövő idegeneknek, valamint a kiállítás megismerésének nékü lehetetlen segéd könyve. A városra vonatkozó szükséges tudni valókön kívül magában foglalja a kiállított névsorát és kiállított tárgyak megnevezését, továbbá a képművészeti kiállítás katalógusát s a jury-szabályzatot. A mű kiállítása igen díszes. Nyomatott a lyeumai nyomdában. Ara 60 kr. vidékre bérmentesen 65 kr. Kapható a könyvkereskedésekben, a kiállítás területén és a kiseb hivatalban, király-utca 14. szám alatt.

Lemondás. P er z e l Feren c pécsi törv. és dr Friedl Károly mohácsi jkirósági aljegyzők állásaikról lemondottak.

Helyettesítés. Bubreg Mihály kir. körjegyző helyettesítésére — betegsége következtében szűk ségessé válván — helyettesül P o s z t o c z k y Lajos ügyvéd nevezetett ki.

Halálozás S e l l e y Béla meghalt 27 ikén, 23-ik évében. — N a r n b e r g e r J o z s e f 22-ik született Wáner Katalin asszony meghalt 4-ikén, 52-ik évében.

Kinevezés. Unkelhauer Károly végzett joghallgatót Khuen-Hédervary bán Horvát-Szlavonorság területére (Bukovára) közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

Kiállítási táncszertélyt rendez 18-ikán Herzenberger József táncantánó a Scholtz-féle sör csarnokban melyen 30 párral be fogja mutatni „Társalgó” című eredeti és saját zenéjű társas táncát, mely Budapesten a népszínházban oly kedvére fogadtatásra talált. Belépti jegy személyenként 1 frt. Családok számára személyenként 80 kr.

Találkozás 10 év után. A helybeli főgmnasium 1878 ban végzett növendékei ma szombaton ünneplik 10 év után fogadalmi összejövetelüket; melyet a rendezőség július 8-ikáról, s tulajdonképeni évforduló napjáról, a kiállításra való tekintettel aug. 11-ikére tűzött ki. A kartársak 10 év előtt 26-an voltak; közülük 2 elhalt. Érdekös, hogy a 24 kartárs közül 9 a pápi pályán működik, 9 pedig megúszott. A „Te Deum” vasárnap reggel lesz a belvárosi templomban, hét-nyolc óráig tartásuk emlékére gyász-mise.

Ornythologiai gyűjtemény. Várady Ferenc pécsi hírlapíró holnap d. e. 9 órákor nyitja meg nagyszabású madárgyűjteményét, melyben körülbelül 100 hazai és 200 exotikus madár van. A kadjácok legszebb és legértékesebb fajai: ara-

rak kakadúk, vörös, zöld, fekete és tarka kadjácok képezik a gyűjtemény legérdekesebb részét. Nagy része beszélő; többek közt van Váradynak egy szurimán papagája. Ez a „falú végén van egy ház” kezdetű dal első strófáját éneki. Az exotikus éneklők és pinytek legdíszesebb fajai képviselve vannak Igen érdekesek a hazai madarak is. Várady ornythologiai gyűjteménye valóban megérdemli a figyelmet, hiszük, hogy a közönség meg fogja látogatni s élvezettel szemléli végig a pár száz élő madarat. A gyűjtemény az Oertzen főle ház Mária-utcai emeletén van kiállítva. Bemenet a régi színház főbejárata. A tiszta jövedelem a városi szegényház javára fordítatik.

A közönség figyelmébe. A kiállítás ideje alatt a szűk Deák-utaból a kecsi-közlekedés rendőri uton eltiltatott.

Idegenek figyelmébe. A pécsi nemzeti kaszinó lapunk útján is közhírré teszi, hogy a kiállítás tartama alatt a hozzánk ellátogató vendégek előtt termelt megnyitja s őket úgy a szerdai táncszertélyen, mint nappal az olvasó s társalgó teremben szívesen látja. Megjegyezzük, hogy a kaszinó-estélyek az eredeti terv szerint csak e hónap végéig tartatnak; valószínű azonban, hogy a kiállítás végéig néhányval megtoldatnak.

Levezetés a kiállítás alatt. A helybeli posta és távírda igazgatóság vezetője, O p r i s Péter a kiállítást látogató közönség érdekében intézkedett, hogy a helyb. levélposta fel és leadási osztálya, a kiállítás egész tartama alatt reggeli 7 órától esti 7 óráig folytonosan, tehát a déli idő alatt is — nyitva legyen, illetve a közönség rendelkezésére álljon. A kiállítás területén továbbá egy levélgyűjtő szekrény is alkalmaztatott, mely a vonatok indítása előtt mindig ki fog üríteni. Végül a személyzetnek célszerű beontása által megfelelően gondoskodva lett a felől, hogy a távrat-forgalomban várható emelkedés dacára, a távrat továbbítási és kézbesítési szolgálat egyaránt, gyorsan és minden fennakadás nélkül teljesíthető legyen.

A phylloxera-congressuson, mely f. hó 15-ikére tervezetett, a dunántúli megyék nagy része képviselteti magát. Vespérem megye küldöttöi L a k y K r i s t o f és kir. kamarás, törvényszéki elnök, K u n György földbirtokos, K e n e s s e y Móríc kir. körjegyző és K l e c z á r Feren c főszolgabíró lesznek.

Szendrey Gerzson a dárjai kerület országgyűlési képviselője a hét folyamán beszámoló körtra tud a kerületében. — Augusztus 7-én Batina és Vörösmarthon, 8-án Csuzán s Sepson, 9-én Karancson és Hercegszabolcsán, 10-én Laskón, Kópocson, Ballyén, 11-én Dárdán Bolmányon, 12-én Lőcsén, 13-án Baranyaváron, 14-én Baánban fog beszédet tartani — Fogadására sehol semmi előkészületek nem történnek. (Nagyon helyesen. A szerk.)

A mohácsi távversenyre hallomás szerint számos nevezések történtek, ami fényes tanujele annak, hogy az athléták érdeklődnek a sport-szerű kirándulás iránt. A versenyzőket a pályabíró és orvos különféle úditó szerkekkel kocsin, — több pályafelügyelő ezenkívül bicykliu és lónaton kíséri. Az indítás után a pécsi verseny rendező bizottság a 6 órai vasúti vonattal meg Mohácsra, hogy a célpont nál a mohácsi bizottsággal egyesülve fogadják a gyalogbírhettákat. Hir szerint számos kiránduló athléta is fog a vonatalt utazni, ami mindenesetre emelni fogja a kiváló sport-ünnepély fényét. A z a t h l. c l u b s z e p. 2 i k i v e r s e n y é r e szintén szorgalmasan trániroznak, az athléták. Jól is teszik, mert erejüket most nem csak maguk közt, hanem az ország számos sport-klub-jából jövő erőkkel kell összemérniük. Itt lesznek a budapesti, szabadkai s kolozsvári klubok egyes tagjai s hir szerint maga V e r m e s L a j o s, az országos híri athléta is eljön. Szép dicsőség nyílik tehát a pécsi athlétáknak, ha győzelmeiket aratnak.

— **Szavatolási postai küldeményekért.** Az Ausztriával megkötött posta- és távírdegyezmény következtében némi változás szenvedtek a postai-üzemeltetés a szavatolási vonatkozó eddigi szabályai. E tárgyban a k ö z l e k e d é s ú g y i m i-

n i s z t e r a következő rendeletet bocsátotta ki: Folyó évi augusztus 1 től kezdve a magyar kir. posta átvá a beföldi és az Ausztriával való forgalomban mint azon külföldi forgalmakba, melyekre nézve külön szerződés vagy egyezmény nem köttetett, a posta gondjára bízott küldeményekért és öszszegkéért az egyetemes posta-egyesületi szerződés és az ahhoz tartozó csomag, értéklévél, postautalványok és postai megbízási egyezmények határozatai szerint szavatolt, oly hozzáállással mindazonáltal hogy a posta szavatolása a beföldi, valamint magyar-osztrák kecsipostai forgalomban. (melyhez azonban az osztrák-magyar Lloydal kötött forgalom nem tartozik a felsőbb hatalom esélyeire is terjed. Ennélfogva a m. kir. posta a gondjára bízott kecsipostai küldemények elvisezése, megosonkulása vagy sérülése esetében, ha a kárterítési igény a fennálló szabályok szerint meg állítva, kárpótlás fejében a küldeményben megessett valódi kár öszszegét fizeti ki, de érték nyíránítás esetén csakis a nyilvánított érték és ilyenek hiányában 3 kg. súlyig 6 ft. 5 kg. súlyig 10 ft., ezenfelül pedig kilogrammonként további 2 ft. erejéig. Mindazon szavatolási kérdésekben, melyekre nézve az egyetemes postaegyesületi szerződés és az ahhoz tartozó egyezmények nem intézkednek, mint a nyitva feladott pénzeslevelek lévre szóló értékpapírok, késedelem, háború stb. esetében a fennálló beföldi szabályok (l. Posta Tarifák 62., 87., 137. és 146 lap) érvényesek. Kelt Budapestben, 1888. évi július hó 18-ikán Brsros, s. k.

Gyakorlati olasz nyelvtan. Dr. Ahu tanmődszere nyomán írta P a l o c z y L i p ó t. Egy rézet hírvány pótl nyelvtani irodalmunkban ezen kőszép terjedelmű (160lap) könyv, a melyre valóban már nagy szükség volt. A világhírű Ahu-féle tanrend szerint szabadon irt nyelvtan világos szabályai és helyes beosztásánál fogva nagyon megkönnyíti az olasz nyelv gyors elsajátítását különösen a helyes kiejtés s társalgást, a melyre a szerző főképen nagy sulyt fektetett. A hangsúlyozás, a mi tudvaleg az olasz nyelvben a legnehezebb, szintén meg van könnyítve e könyvben, a monyiban a hangsúlyozott magánhangzó vastagbó betűkkel van nyoma. Leginkább emeli azonban az, hogy teljesen a magyar nyelvhez van alkalmazva. A fordítandó gyakorlatok és az olvasmányi rész is egészen új s nem ehablonszerű mint eddig legtöbb nyelvtannál tapasztaltuk. Nagyon leg többnyire a hazai életből vett példák. Végül néhány válogatott szöveg és jellemző olasz költemény is közöl, hogy a tanulóknak az olasz versek utánozhatlan zengettségéről s bájáról, továbbá annyira eltérő szórendjéről, s különösen az olasz költészetben oly gyakori s nem egészen könnyű inverziókról is némi fogalma legyen. Az érdeklődőknek, különösen pedig azoknak, a kik a római zarándoklatot megtették avagy megteenni szándékoznak csakis ajánlhatjuk a könyvet. Ara 80 kr., megjelenésre kapható L m p e r R. - f e l e (Wodianer F és Fiai) es. és kir. udvari könyvkereskedésében. Budapest, Andrássy-út 21. sz.

Megleckeztetett művész. Hogy a művésztan mestereinknek többnyire van valami bogaruk, arról már sokan hallottunk, de hogy ennek a népes kasztnak egy tagja oly botránysan kezdetleges fokán állon az udvaraságnak, mint ahogy ezt Schmidt dómépiót egy alkalmazottja tanúsította, igazán nem hittük volna. Az eset vasárnap d.e. 10-kor történt, amikor is két pécsi jogtandár és egy törv. bíró ellátogattak az épülő székesegyházba, hogy, mint azt máskor is tevek, a templom feladás előhaladását tanulmányozzák. A Mór-kápolnához jutva, hol már azelőtt is jártak s hol most magyar festők dolgoznak, egy előttünk ismeretlen festőt láttak dolgozni. Udvariasan megkérdezték, (természetesen magyarul) hogy szabad-e a bemenet. A festő dühös pillantást vetve rájuk, nem felelt, elfordult tőlök s némattal lehordva az épület felnyílóját, hogy miért éreszti be oda sz embereket, megparancsolta hogy azonnal eszükbe a kaput Erre a pökhendi magavisele-re a 3 uri embernél betelt a mérték és látva, illetőleg hallva, hogy az illető individuum német, a törv. bíró ily szókkal fordult hozzá: „Sie sind mir eine Antwort schuldig, Ich habe gefragt, ob der Eintritt erlaubt ist.“ Mire a festő oda veté: „Ich kenne Ihre Sprache nicht.“ A törv. bíró azonban nem az az ember, akit azt, akit egyszer megfogott, oly könnyen kisziklani engedje kezéből. — (sokan bizonyíthatnak ezt) — s nem elégedve meg a felelettel, így folytató: „Sie können mit mir in 5 Sprachen verkehren.

Sie sehen, dass ich Ihre Muttersprache spreche. Wenn Sie ein ordentlicher Mensch sein wollen & dann müssen Sie mir antworten. A festő azonban erre a kategorikus kérdésre sem válaszolt, hanem ismét a szolgáló pőröve, hogy mért nem zárja be az ajtót, példalódzott, hogy az ajtó előtt lévő lévekorláthoz megérthető, hogy idegenek nem szívesen látatnak; mire az egyik jogtanár, kinek mondanái meglehetősen borsosok szoktak lenni, így szólott Hermann utóháza: Schänen Sie sich, so wenig Bildung haben. Sie sehen, dass wir ordentliche Röcke haben, wenigstens solche, wie Sie, und dass wir wenigstens so grosse Herren sind wie Sie. Ezeket mondvá, a társaság elhagyta a székesegyházat. Helyeseljük, hogy az urak szakitottak a bárgyuságuknak is heillő magyar túrelméssel & rendretusították a nevetlen pietort, kinek neve valami Baumgartner, vagy micsoda. Ugyan ezen napon ugyanezen pietornak egy szintén a székesegyházat megzemléllő plebárossal volt kellemetlen összeütközése. — Jó volna a művész urat valami cellába bezárni, ott aztán háborítatlanul pingálgatna. Ajánljuk ezen eszmét Schwarz báró figyelmebe.

Vérgőzö esetről értesít dárda leveleznők. Kópóssan e hó 6-án Máté István odavall földműves esti hét órák ingeretlen ment haza s ott az öt szitokkal fogadott nejét & napát fejzével megtámadta s mind-egyik fején & karján életveszélyes sebeket ejtet — A tettes önként jelentkezett, s megbánva súlyos vétkét meghatva beszélte el tettének indokait; — előadta ugyanis, hogy már 6 év óta házas, de házas élete nem nyujtotta neki azt a boldogságot & megelégedést, melyet megnyerni vélt, sőt élete valóságos pokol volt. — Felesége anyósá szárny alatt sárkányra fejlődött, kitől jó szó helyett örökös szitkok & korholás kapott reggelije, ebédje & vacsorája mellé, daczára, hogy ő dolgozott az egész gazdaságban egyedül. — Az említett napon is már kora hajnalban a munkához sietett, s dolgozott délig, mikor haza menve felesége durczán fogadta; s midőn ebéd után lovait pakoltatni a korváshoz ment, felesége utána sietett, s ott a jelen volt emberek előtt ócsárolta. Már ekkor igen felingerült, de mégis kiment dolgozni a mezőre, hova felesége is kikísérték, de ott is folyton ingerelte, ekkor békés természeté elhagyta s egy ott heverő kapa nyéllel jól helybenhagyta feleségét, ki erre haza ment, s mikor elvázgata napi teendőjét, 7 órákor szinte nyugalomra akart térni, de az anyós éles nyelvű fegyverével fogadta, s öt tetteleg is bántalmazta, mire elfutotta a méreg, s egy fejszével egyet sühintett a levegőbe s az anyós véresen terült el lába elé, mire a feleségét is hasonlóan megvágta többször & elszaladt hazulról. — Az aszonyok állapota reménytelen.

Az állatkertből. A Szt. István napi néppünnyepély legérdekesebb & legkimagaslóbb látványossága Budapesten az állatkert lesz. Az igazgatóság minden lehető ékvetet, hogy az ezen alkalomból a fővárosba ránduló vidéki közönség élvezetes órákat tölthessen & jól mulasson az állatkertben s a látogatók különféle érdekes megelapetésben részesüljenek. Így Miss Ella Zuila & Miss Lu-Lu, ezen világhírű művészpár bámulatos & hajmerezott mutatványait naponként kétszer fogja a délutáni órákban bemutatni a nagy közönségnek. — Továbbá számos & dekes, ritkák fajú & nagy értékű állatot is szerzett be az igazgatóság, a melyek mind az ünnepnapokra érkeznek meg.

Célszerű intézkedés. Az utazókra nézve nemcsak hasznos, de szükséges — a különösen közönségre nézve pedig célszerű lévén az, hogy a községek bejáratainál a megye, járás & a község nevét & jellegét címtáblák jelöljék, s egy Lajos főszolgabíró elrendelte, hogy e cíbtől a mohácsi járás községei 40 cm. széles, 30 cm. magas, tojásdad alakú, fehér mezőn kimagasló fekete betűkkel ellátott s éreből öntött címtáblákat, s ehhez tuskós alju gyaluit, Baranyavérmeze színeire (citromsárga & sötétkék) festett tölgyfa tartóoszlopokat a bejáratok számanak megfelelő mennyiségben szerezzenek be & állítsanak fel. — Megyénk más járásának főszolgabírái szintén követhetnek ezt a példát, már t. i. azok, kiknek járásában ily jelzőoszlop nem volna. Egyuttal intézkedni lehetne, jobban mondva kellene, hogy egy-egy községekben még fennlévő, még a Bach-korszakból fennmaradt, nem nemzeti színiú oszlopokon nyugvó, német felirású jelzőtáblák, minőknek létezéséről lapunkhoz már több ízben

beküldött fősöllalásokból van tudomásunk. végre átadásának a rég megérdemelt mulandóságának.

Utazók figyelmebe. A mohácsi vaspálya-ház várteremében tolvajok is meg szokván fordulni — és pedig nem is olyan ritkán — az utazók helyesen cselekszenek, ha holmijaikra nagyobb figyelmet fordítanak, amikor is bizonyára nem járnak ugy, mint J a s k ó Károly csáktornyai állami tanítóképzőintézet igazgatója, kinek 21-én éjjel, míg a II. oszt. vároteremben aludt, bőrdíndjelt s abban fontos irományait ellopták, úgy, hogy az semmi utánjárásra sem került meg.

Új könyvek. A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, újabban megjelentek: Olesó könyvtár. Szerkeszti Gyulai Pál. 236. sz. Chateaubriand F. A *vértanúk*. Francia eredetiből fordította Dr. Rada István. 1 frt 20 kr. 237. sz. Ouida. *Egy orgonagy*. Elbeszélés. Angolból fordította Haraszti Gyula. 30 kr. 238. sz. Simai Kristóf. *Igazhízi, egy hegyes jó atya*. Mulatságos játék öt felvonásban. Második kiadás. Bavezetéssel Erdélyi Károlytól. 30 kr. 239. sz. Heysse Pál. *Két rab*. Beszély, németből fordította R. M. 30 kr. 240. sz. Pálffy Albert. *A báróné levelei*. Beszély. 30 kr. 241. sz. *Szohád*. Költői elbeszélés. Abul Kászim Manszúr Pirdzsi „Sáh-Náma” című művéből. Perzsből fordította Fiók Károly. 30 kr. 242. sz. Grillparzer Ferenc. *Medea*. Szomorújáték 5 felvonásban. Németből fordította Hegedűs István. 30 kr. 243. sz. Erdélyi János. *Aesthetikai életanulmányok*. 20 kr. 244. sz. Taine Hippolit Ad. *A görög művészet bölcselete*. (Nyilvános előadások a „L'école des Beaux-Arts”-ban.) Franciából fordította Dr. Ferenczi Zoltán. 30 kr. 245. sz. *A németalföldi művészet bölcselete*. Franciából fordította Dr. Szántó Kálmán. 30 kr. 246. sz. Elliot György. *Bede Adam*. Regény, Angolból fordította Salamon Ferenc. II. Kiadás. 1 frt 50 kr. 247. sz. Bayle Bernard. *Az esernyő*. Vigjáték egy felvonásban. Angolból fordította Csiky Gergely. 20 kr. 248. sz. Ballagi Aladár. *I. Frigyes Vilmos porosz király*. 30 kr. 249. sz. Björnsterne Björnson. *Leonarda*. Színmű 4 felvonásban. Fordította Kárfy József. 30 kr.

Ságh Intezet. „Zenei a p”-jához mellékeltül adott eredeti népdalokat a szerkesztőség utján (Budapest, VIII. k. Üllői-út. 4. sz.) a nem előfizetők is megszerezhetik. A dalok B a n f t l valók s akként vannak írva, hogy egyedül zongorán is játszhatók. Ajánljuk a zenekedvelők figyelmébe. Ara: 50 kr.

A levelek & táviratok ingyenes kézbesítése. A közmunka- & közlekedésügyi m. kir. miniszter a következő szabályrendeletet bocsátotta ki a levélpósti küldemények & táviratok ingyenes kézbesítése tárgyában: Polyó évi augusztus 1-től kezdve az összes úgyi kincstári, mint nem kincstári posta- & távirat hivatalok székhelyeiken nem csak a táviratokat, hanem a levélpósti küldeményeket t. i. a levelezőlapokat, keresztirányú küldeményeket (nyomatványokat) árumintákat & hirdlapokat is díjmentesen kézbesítendik. Az express (sürgöny) & küldőcélyak, a fiók illetékek, a postai meghívások beszédési díjai & a kocsipósti küldemények értesítési & kézbesítési díjai azonban érintetlenül maradván, ezek ezentul is szedhetők.

Nem szabad bérlőknek több butella bor mérést folytatni. Sch. kaposvári szőlőbőr & általa bérelt szőlőben termelt borokat kiplalcoztatta, mi ellen a regálé bérlő panaszt tett. Az elsőfoku hatóság & a közg. bizottság elutasította a panaszt, azon helyes jogelvből indulyán ki, hogy a bérlő a birtok használatával járó jogokat megszerezte. A miniszter a butella mérésért, hivatkozva egy orsz. szabályrendeletre, mely azt csak a szőlő tulajdonosának enged meg, betiltotta s ezen határozattal azzal indokolta, hogy a régi törvény szerint csak a földesurnak mint a regalejog tulajdonosának volt joga egy fél aknál kisebb mennyiségben bort eladni; az urna miniszteri rendelet, mely a butella mérést & a szőlő tulajdonosoknak megengedi, közzgazdasági okokból a regáléjogot szorítja meg, mely kedvezményt a bérlőkre azért sem lehet kiterjeszteni, mert ezzel a regale elleni visszaéléseknek tárt kapu nyitnának. Tudomásunk szerint sok szőlőbőrli butellázza borait Kaposváron, kik most már e kedvezménytől elesnek.

Vegyes hírek. Övezgy Csernelházi Chernel Gusztávón született Roglmeier Mária meghalt Tórnádán, 70-ik évében. — L ő s h e r Kálmán, hg. Battyányi-Strattmann Ödön vezérigazgatóságának titkára nőül vette Kórménden Leitner Endre építész gyámleányát Moór Vilmat.

A magyar leszámítoló & pénzváltó-bank barcsi raktárának kimutatása.

Készlet július 12. 832 11 mu. 613200 frt biztosítással, Beraktárás „30-ig 20915 mu. 147200 frt biztosítással.

104146 mu.	760700 frt	biztosítással.
Kiraktárás „	24122 mu.	173650 frt biztosítással.
8 024 mu.	597050 frt	biztosítással.

Részletezve: 41596 m. buza, 3692 m. rozs, 2096 m. árpa, 4285 m. zab, 26307 m. tengeri, 461 m. mepe, 0.1 m. gubacs, 257 m. különféle, összesen 8 678 Barestelep, 1883. június 30-án.

Gabona-árak.

Hivatalosan feljegyzettetek Pécs szab. királyi város 1888. évi július hó 21-én tartott heti vásárán

Buza	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.
Buza	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.
Kétszeres	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.
Rozs	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.
Árpa	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.
Zab	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.
Bököny	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.
Repeze	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.
Kukorica	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.
Szenna	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.
Szalma	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.	100 sz. 100 sz. 100 sz.

Kínalt közönséges, mintegy 150 gabona kocsi állt a buza-piaczon.

Nyilt-ter. *)

Hamisított fekete selyem. Egészán el egy darabkát a szövethől, melyet meg akarunk venni & az esetleges hamisítás azonnal nyilvánvaló lesz. A valódi tisztán festett selymen rögtön gondörök, csakhamar elhamvad & kevés egészen világos barna hamut nagy hátra. A hamisított selyem (mely könnyűen szalonnás lesz & török) lassan ég, a szálak tovább sötétnak (ha nagyon sok a festő anyag benne) & sőtélnak hamar marad hátra, mely a valódi selyemmel elüthetben nem badorodik, hanem összezsugorodik. A valódi selyem hamar összenyomva porrá válik, a hamisítotté nem. **HENNEBERG G.** (cs. & es. küld. udvari szállító) selyenyári raktára Zürichben szivesen küld mindenkinek mintákat valódi selyem szöveteiből & szállít a házhoz egyes ruhákat & egész végeket vámentesen.

A radeini savanyúforrás az egyetlen asványviz a világon, melynek igen jelentékeny & helygubajokban különleges jótámas. Gazdag szénavas & nátr. jón tartalma különösen ajánlja a vizet még gyomorhájokban, aranyer, hurutok, nyakfáások, sok es sápkör ellen.

Radeini v a s f ü r d ő k verszegényes, női betegségek, magtalan ság ellen

Savanyúvíz Szőlőbőrli

Dr. Garrod, Biswanger & Co. miniatúra, hogy a szárazság a bibbónák legmagyarabb előidézője van a radeini viz alkalmas kitűnőnek.

2310

Prospectusok ingyen & bérmentve küld a radeini savanyúforrás feljegyzése Sztirlián.

Kapható & viz minden solid savanyúvíz kereskedésben & vendéglőben.

*) Ezen rovatban közöltökeirt nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Laptalajdonos & felelős szerkesztő:
FEILER MIHÁLY.

Hirdetések.

9318/1888. **Arverési hirdetmény.**

A pécsi kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy **Danitz Antal & neje Pinter Mária** pécsi lakosok kérelmére a pécsi kir. törvényszék (a pécsi kir. bírószék) területén lévő **Szabolcon** tolvó, a szabolics 362 sz. tjkjében felvett 3, 4, 5, 6, 7, 8 szsz. kertekre a beltelekben, 9 szsz. 186 sz. ház, udvar kert, (10-11) szsz. 187 sz. ház, udvar & kert, 764, 1321 & 1320 szsz.

LAUBER REZSÓ

(Pécsett Mária-utca 43)

a kaptalani korcsma fölött jobbra lévő

tégla-gyár tulajdonosa és cserepes

elvállal minden cserepes munkákat és javításokat

3 vagy 6 évi szerződés mellett, valamint új tetőzetek befödését egy évi jótállás mellett.

Szállít és árul téglat, cement-lemezt, oltott meszet és homokot a legméltyányosabban szabott áron.

Bér- és fuvar-kocsik

mindenkor a legjutányosabban kaphatók

A közönség kényelmére telefon-összeköttetés az iktellett és téglagyárral.

I. HORVÁTH ISTVÁN

„tyukszem-irtó“-ja

mindennemű tyukszemet, fájdalmat okozó vastag bőrtetget, szemölcsöket stb. fájdalom nélkül meggyógyít, ha az adott utasítás szerint használják, mert bizonyítanak számos elismerő nyilatkozatok.

1 tégely ára használati utasítással 50 kr.

Kapható a feltaláló és készítőnél:

I. Horváth Istvánnal Körmenen.

Főraktár Pécsett: Böhm Nándor kereskedő úrnál (a Hétféjedlem sarkán). Budapesten: a kereskedelmi muzeumban.

Vidékre a díj beküldése vagy átánvét mellett — legkevesebb két adag rendelése esetén — bérmentve küldetik.

A kiállításon a vegyeszeti szerek osztályában árusítottak.

A valókiság szempontjából a „Védjegy“ különös figyelembe ajánlatik.

KIS HIRDETÉSEK.

Jó házból való fiu tanonczul!

egy nagy fűszerkereskedésben felvétetik. 23-0 Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

Ház-eladás.

Emeletes ház a Feren-ciek utcájában eladó.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Eladó bútorok.

Haláleset következtében pocon áron eladó a következő bútorok: egy szalon garnitúra, fekete gyöngy ház berakás és bronz díszítéssel; és egy ó-német izlós ebédlő garnitúra. Hol? Megmondja a kiadóhivatal

VOGL testvérek

keztűsök Pécsett,

főter 8. sz. a. a Sipőcz-féle győgytár átellenében ajánlják dú-an felszerelt raktárakat mindennemű bel- és külföldi bőrökből, saját készítményü

glace-, mosó- és szarvasbőr-keztűüket,

női derékfűzők

minden nagyságban és 4 színben (fehér, drapp, szürke és fekete) Megrendelések minta szerint a legpontosabban teljesítettnek Vidéki megrendelések pontosan és póstantánvét mellett teljesítettnek.

Első pécsi temetkezési intézet „Kegyelet“

Ó-posta-utca 22-dik szám,

elvállalja a temetkezések rendezését

a tulajdonát képező, francia minta szerint épített díszes lögmentes üveg- és nyitott halottas koszájában, itt helyben és vidékre, olcsó és legszebb kivitelben.

Díszes ravatalozások fölállítását minden osztályhoz.

A halottak szállítását minden irányban Raktár érc- és fakoporsókból, szemfedők, sírkoszorúk, férfi és női halottas ruhákból. A pontos kivitelért az intézet alulírott tulajdonosai kezeskednek:

Hoffmann Károly, Edhoffer Ferenc, Hartl Ferenc, Szigriszt János, Kindl Ferenc, Lauber Rezsó.

2205

GINDL ALAJOS, rendező.

EIZER JÁNOS PÉCS.

Keil Alajos-féle

2371

Padlózat-fénymáz

(Glasur)

Bécsből

legkitűnőbb mészoló-szer puha padló számára. 1 nagy palack ára 1 firt 35 kr. 1 kis palack ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs

legjobb és leggyorsabb beeresztő-szer kemény padló számára, 1 köcsög ára 60 kr., mindenkor kapható:

Eizer Jánosnál Pécs.

Megrendelések oly helyekről, hol raktár nincs, Keil Alajos gyári raktárához intézendők: Bécs, IV. Resselgasse 5. Egy 5 kilós csomag ára 6 firt.

22-9

! Legnagyobb választék !

Arany, ezüst zsebórák, inga, salon, ébresztő- és konyhaórák legjobb szerkezettel és igen csinos legújabb divatu kiállításban gyári áron kaphatók

5 évi írásbeli jótállás mellett

SCHÖNWALD IMRE

óras és ókszerész-nél.

Főzlet:
Pécs, király-(fő) utca
a „Hattyú“-épületben.

Műhely:
Pécs, király-(fő) utca
Mestris-féle ház 38. sz.

Mindennemű órajavítások bármilyen rossz karban levők saját műhelyemben legolcsóbban és legpontosabban eszközöltetnek.

Ékszer, arany és ezüsttárgyak átalakítása és javítások legcsin-

osabban és igen olcsón készíttetnek. — **Ujdonságok** dús választékban, drágakő, arany-, ezüst-árak- és zsebórákban.